

פרכת הש"ס דניחל בזה רוצה דיולדות לט', ע"כ משום
דללא"ה הוכחה שהוא מהראשון דקודם ג' חדשים ליכא
הכרת עובר, ועכ"פ רוצה הוי.

ד' אמנם יש לדחות דהרי מה דאמרין רוב היולדות
לט' ניכר עובדה בשליש, היינו ודאי דניכר
בהכרת עין לצד בלא צדיקה צדדין או בהילוך צעפר
תחות, דהא אינו צמשמע דמתני' מיירי בצדקו אותה,
וגם בזה לא היה שייך לישנא וזו הוהיל ולא הוכר עובדה
והיינו כמש"ל דממילא מוכח כן, והא מ"מ לא מוכח

צדקו ולא הוכר עובדה דלמא מיירי צסתמא בלא צדקו,
והו"ל לומר הצ"ע צצדקו ולא הוכר, ע"כ דגם בלא
צדקו אחרע רוצה דרוב היולדות לט' הוכר עובדה
בהכרת עין לשליש ימיה, והכי מוכח ג"כ ממה
דמתניצמח אחר ג"ח בלא צדיקה.

ה' והא דהצננה צעי ג"ח ולא סמכין על ההכרה
דעין, היינו דחיישינן שמהיה מהמיעוט, ואולי
היא מעוברת מהראשון ולא יהא ניכר בהכרת עין אט
עובדה ועי"ז יסתפק לנו שמא מהצ' מכת דאיתרע הרוצ

בענין זה ב
דהבחינה

ביאורים

דלכאורה קשה, למה צריך להמתין ג' חדשים, למה לא סגי להמתין
משהו, כגון שבוע, ולינשא, ואז לאחר ג' חדשים ממיתת הראשון
תראה אם הוכר עובדה, בידוע שהולד מהראשון, דאילו מהשני לא
הי' ניכר עובדה עכשיו שהוא רק ב' חדשים וג' שבועות מנישואי
השני. והיינו דאילו עובדה הוכר לשליש הוי ראי' ודאית, למה לא
נסמוך על זה להבחנה כנ"ל.

[ובאמת כזה היא קשיית הש"ס יבמות מ"ב א', דפרץ
"ותמתין משהו ותנשא וכי מלו שלשה חדשים לבדקה", (אלא דהתם
פרץ "לבדקה" דהיינו ע"י בדיקת הדרין, וקשיית רבינו היא לבדקה
ע"י ראיית העיניים בלבד), ומשני התם, "אמר רב ספרא אין בודקין
את הנשואות שלא יתגנו על בעליהן וכו'", ע"ש, אולם אין זה מספיק
לענין קשיית רבינו, שהק' דלבדקה ע"י ראיית עיניים בלבד, דבזה
לא תתגנה על בעלה, ולמה לא סגי בזה לפי מה שהוכיח רבינו
דעובר הוכר לשליש ע"י ראיית העיניים היא ראי' מספקת משום רוב.
והיינו דהק' רבינו למה פריך שם ותמתין משהו וכו' "ולבדקה", הא
הו"ל להקשות דיראו בראיית עיניים, דע"ז לא מהני תירוצ' הגמ',
דמזה לא תתגנה על בעלה].

וחי' רבינו דלענין הבחינה לא סמכין על רוב זה דרוב עוברות
שהוכרו הוי בשליש ימיה, דמ"מ חיישינן למיעוטא, דאם הוכר
העוברת לאחר ג"ח ממיתת הראשון (בפחות מג"ח מנישואי השני)
עדיין יש לחשוש שמא הוכר העובר לפני שלישי, ושמא באמת הולד
הוא בן ז' של השני וליכא הבחינה. דלענין הבחינה חיישינן מפי כיון
דלרובא הוא גזירה שמא ישא אחותו מאביו וכו', שהוא חשש איסור
לעולם וחשש ממזרות וכו'. ולכן להבחנה בעינן שתמתין ממש ג'
חדשים, דאז יתברר אם תלד לאחר ז' חדשים ודאי של הראשון הוא
דא"א להיות בן ז' לשני קיימא.

ודוקא לענין ייבום י"ל דסמכין ארוב זה, דלאחר ג' חדשים
כיון דלא הוכר עובדה סמכין שאינה מתעברת מהראשון ותתייבם,
ואע"פ דיכול להיות מהמיעוט שאכן מתעברת מהראשון ולא הוכר
לאחר שלישי, ונמצא שזה בא על אשת אחיו שלא במקום מצוה,
מ"מ בזה מקילים לסמוך על הרוב כיון שעכ"פ יתברר לכסוף (אם

ד. (ד"ה אמנם יש לדחות וכו') אמנם דכ"ז הוא רק ראי' לענין
עובר שהוכר בראיית העיניים (כמו עדות הע"א הנ"ל בנ"ד), דמבואר
מהגמ' הנ"ל דהוי ראי' שהיא בשליש ימי עיבורה, אבל העיר רבינו
עוד, דבאמת איכא תרי מיני הכרת העובר, האחד ע"י ראיית
העיניים, דכל שראוה מכירים שהיא מתעברת, והשני הכרה ע"י
בדיקה. והסתפק רבינו אם גם הכרת העובר ע"י בדיקה הוי ג"כ ראי'
שהיא כבר בשליש ימיה או דלמא ההכרה ע"י בדיקה יכולה להיות
גם קודם לכן לפני שהגיעה לשליש ימיה, והיינו דאין ההכרה ע"י
בדיקה ראי' שהיא בשליש ימי עיבורה, וא"כ לא יהיו עדות הנשים
הנ"ל בנ"ד, מה שמעידות שהוכר עובדה ע"י בדיקת הדרין לפני חג
השבועות. (וימשוך רבינו דבריו בזה עד סוד"ה וכיון שכן וכו').

וכתב רבינו, דבאמת ראייתו הנ"ל מלשון הגמ' דל"ז אינה ראי'
אלא בהכרה ע"י ראייה, דזה מוכח דפשיטא להו להש"ס שם
דבהוכר העובר לא מספקין בבן ז' כנ"ל, אבל אינו ראי' לענין הכרת
העובר ע"י בדיקה, כגון בדיקת הדרין שיש להכיר בשינוי הנעשה
ע"י הריון, או בדיקה שתלך בעפר תיחוח לראות אם תשקע יותר
מאשה ריקנית הדומה לה [כך דייבמות מ"ב א' וברש"י שם בד"ה
בהילוכה]. דמהיכא תיתי דהמשנה שם איירי בנבדקה, דהא לא
מהדר הש"ס שם כאוקימתא דהכא במאי עסקין וכו', וכמ"ש רבינו
לעיל. וע"כ דגם בלא בדיקה, ממה דלא הוכר העובר בראייה בלבד,
סגי לומר דאיתרע רובא דרוב יולדות לט'.

והעלה רבינו בזה ב' דברים. א', דהוכר עובדה ע"י בדיקה
אינו ראי' שהיא בשליש, דע"י בדיקה יכול להיות הוכר גם קודם
לשליש. וב', דעובר שהוכר בראיית העיניים הוא ראי' מרוב שהיא
כבר בשליש ימי עיבורה וסגי ראיית העיניים לרא' זה גם בלי בדיקה.
והכי מוכח ממה דקיי"ל דמתייבמת לאחר ג' חדשים בלי בדיקה, דיש
לסמוך על מה שלא הוכר העובר בראיית העיניים שאינה מתעברת.

ה. (ד"ה והא דהבחנה וכו') והעיר רבינו בזה בדינא דהבחנה
במתני' יבמות מ"א א', בהא דתקנו חז"ל שכל הנשים לא יתארוסו
ולא ינשאו עד שיהיו שלשה חדשים לאחר מיתת בעליהן או אחר
הגירושין, שלא יהא בנם ספק בן ז' לראשון או בן ט' לאחרון.